

Elevaktivt lärande & bedömning

Henrik Hegender

Fil. dr / lektor i pedagogik

Institutionen för utbildningsvetenskap

Praktiska gymnasiet, Kristianstad, 22 sep. 2016

Centrala begrepp om bedömning

Bedömning, examination, betygsättning

Summativ bedömning

Formativ bedömning

Bedömning av lärande

Bedömning för lärande

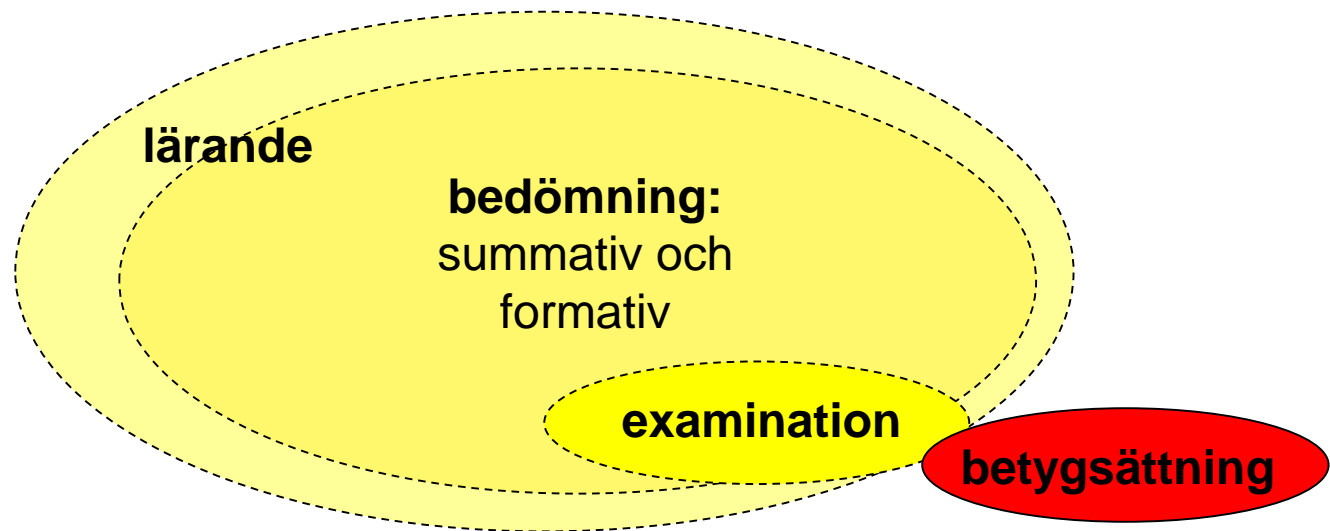
Rättssäker och likvärdig bedömning

Bedömning, examination och betygsättning

Bedömning av lärande – (summativ) **bedömning av nuläget**: ofta examinerande och betygsättande bedömning, men inte endast!

Bedömning för lärande – (formativ) **framåtsyftande bedömning**: handledande och vägledande bedömningar

(jfr Wiliam, 2013)

William, Dylan. (2013). *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

”Bedömning fungerar formativt när underlag för elevers kunskaper tas fram, tolkas och används av lärare, elever eller deras kamrater för att besluta om nästa steg i undervisningen som förmodligen blir bättre, eller bättre grundade, än de beslut de skulle ha fattat om underlag inte hade funnits.”

1. Klargör, delge och förstå lärandemål och kriterier
2. Genomför effektiva diskussioner, aktiviteter och lärandeuppgifter som tar fram belägg för elevers lärande samt underlag för bedömning
3. Ge feedback som för lärandet framåt
4. Aktivera eleverna som läranderesurser för varandra
5. Aktivera eleverna till att äga sitt eget lärande

Bedömning för lärande

En lärare låter eleverna göra ett diagnostiskt prov i kalkyl. Som många lärare låter hon dem göra övningsskrivningen under de formella villkor som gäller vid prov.

De flesta lärare skulle samla in proven, bedöma dem, skriva kommentarer och lämna tillbaka dem så att eleverna kan se vad de har gjort för fel. Den här läraren gör inte det!

Hon samlar in skrivningarna, men hon varken bedömer eller sätter betyg!

Under nästa lektion får varje grupp om fyra elever tillbaka sina obedömda papper, samt ett ej ifyllt prov. Nu ska de ställa samman de bästa svar de kan. Inom gruppen kontrollerar eleverna sina svar, jämför dem med frågorna och diskuterar vilka svar som är bäst.

Mot slutet av lektionen går läraren igenom aktiviteten med hela klassen och ber varje grupp dela med sig av sina svar till de andra.

(fritt efter William, 2013, s. 53f)

Likvärdiga betyg

Betygen är likvärdiga om:

- elever som fått samma betygsgrad har likvärdiga kunskaper

Rättssäkra betyg

Ett betyg är rättssäkert om det:

- speglar kunskapskravens djup och bredd,
- inte speglar ovidkommande faktorer (närvaro, flit, kön etc.),
- överensstämmer med de kvaliteter som anges i kunskapskraven,
- har vägts samman på ett sätt som är förenligt med regler för examination (sammanvägning av delar av uppgift/delbetyg).

(Gustafsson, Måhl & Sundblad, 2012a)

**”Att göra det väsentliga bedömbart och inte
det enkelt mätbara till det väsentliga”**

Astrid Pettersson, prof. i matematik, Stockholms universitet

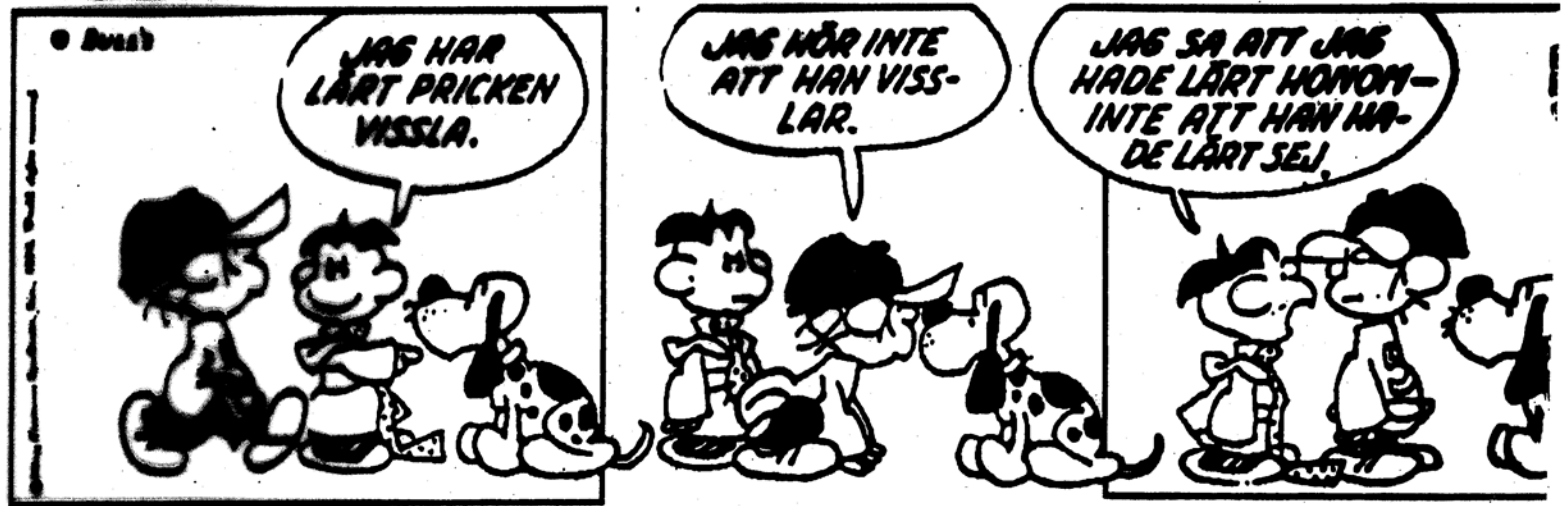
Provocera, utmana och motivera!

Provokation:

-Gör alla era examinationsuppgifter tillgängliga för eleverna vid kursstart!

TIGERAN

© KFS/Distr. Bulls.

Två idag väl belagda pedagogiska problem:

”Det är sällan *ämnet* i undervisningen som eleverna inte förstår – det är *undervisningen* i ämnet som är problemet.”

”Vid uppgifts- och provkonstruktioner missas ofta elevernas reella kunskaper. Orsaken är att lärarnas formuleringar av uppgifterna eller frågorna misstolkas av eleverna.”

Betygssystem och betygsskalor

Barn- och ungdomsskolans olika system – historiskt sett

Absoluta betyg

[Relativa betyg](#)

Mål- och kriterierelaterade betyg

A

5

MVG

a

4

VG

AB

3

G

Ba

2

IG = underkänd

B

1

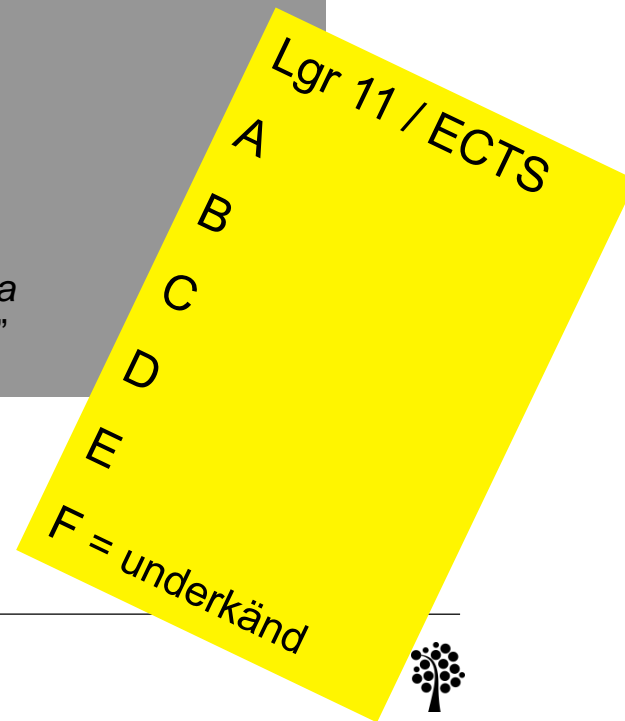
Bc = underkänd

"det jämförande systemet"

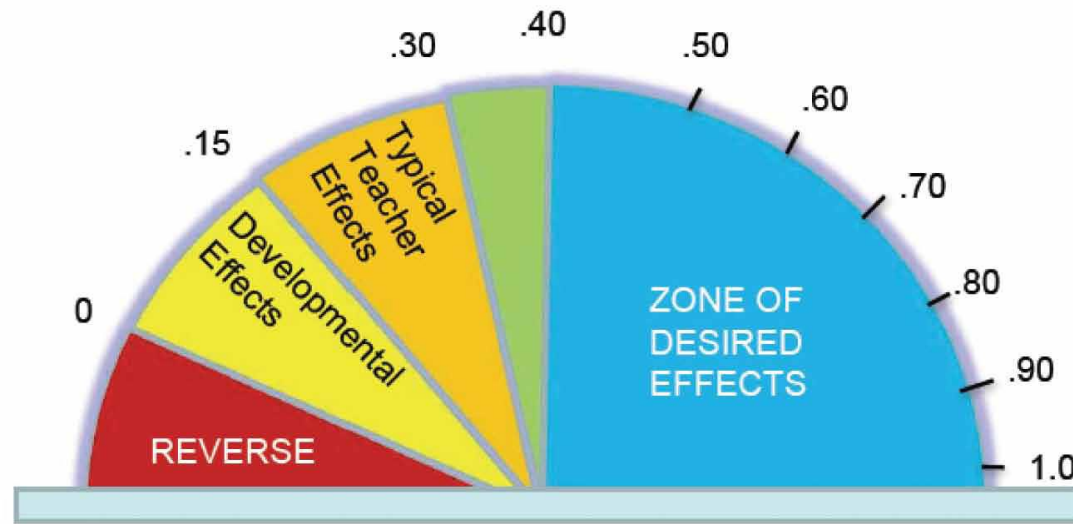
"det öppna systemet"

C = underkänd

"det dolda systemet"

Hattie, John. (2009). *Visible learning*. London: Routledge.

Hattie's 800 metaanalyser (tot. 50 000 studier och 83 milj. elever) visar att två av de starkaste påverkansfaktorerna för elevers skolprestationer är:

Elevers förmåga till självbedömning

Lärares förmåga till att ge konstruktiv feedback

[\(se svensk sammanf. av studien\)](#)

Vilken typ av återkoppling (feedback) främjar elevers lärande bäst?

- * **Betyg**
- * **Betyg och kommentarer**
- * **Beröm**
- * **Kommentarer**

Referenser & litteraturtips

- Alm, J. (2015). *Lärandematriser: att få eleven att förstå*. (1. uppl.) Stockholm: Gothia fortbildning.
- Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21(1), 5-31. Online: <https://kclpure.kcl.ac.uk>
- Grettve, A., Israelsson, M. & Jönsson, A. (2014). *Att bedöma och sätta betyg: tio utmaningar i lärarens vardag*. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.
- Gustavsson, A., Måhl, P. & Sundblad, B. (2012a). *Betygsättning: en handbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Gustavsson, A., Måhl, P. & Sundblad, B. (2012). *Prov och arbetsuppgifter: en handbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning*. London: Routledge.
- Jönsson, A. (2013). *Lärande bedömning*. (3., [utök.] uppl.) Malmö: Gleerups utbildning.
- Lundahl, C. (2011). *Bedömning för lärande*. Stockholm: Norstedt.
- Lundahl, C., Hultén, M., Klapp, A., & Mickwitz, L. (2015). *Betygens geografi. Forskning om betyg och summativa bedömningar i Sverige och internationellt*. Delrapport från SKOLFORSK-projektet. Stockholm: Vetenskapsrådet. Online: <http://liu.diva-portal.org>
- Hirsh, Å., & Lindberg, V. (2015). *Formativ bedömning på 2000-talet – en översikt av svensk och internationell forskning*. Delrapport från skolforsk-projektet. Stockholm: Vetenskapsrådet. <https://publikationer.vr.se>
- Wiliam, D. (2013). *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Wiliam, D. (2016). *Att leda lärares lärande: formativ bedömning för skolledare*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Wiliam, D., & Leahy, S. (2015). *Handbok i formativ bedömning. Strategier och praktiska tekniker*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Per Måhl och Per Sundblad om rättssäker betygsättning: <https://www.youtube.com>

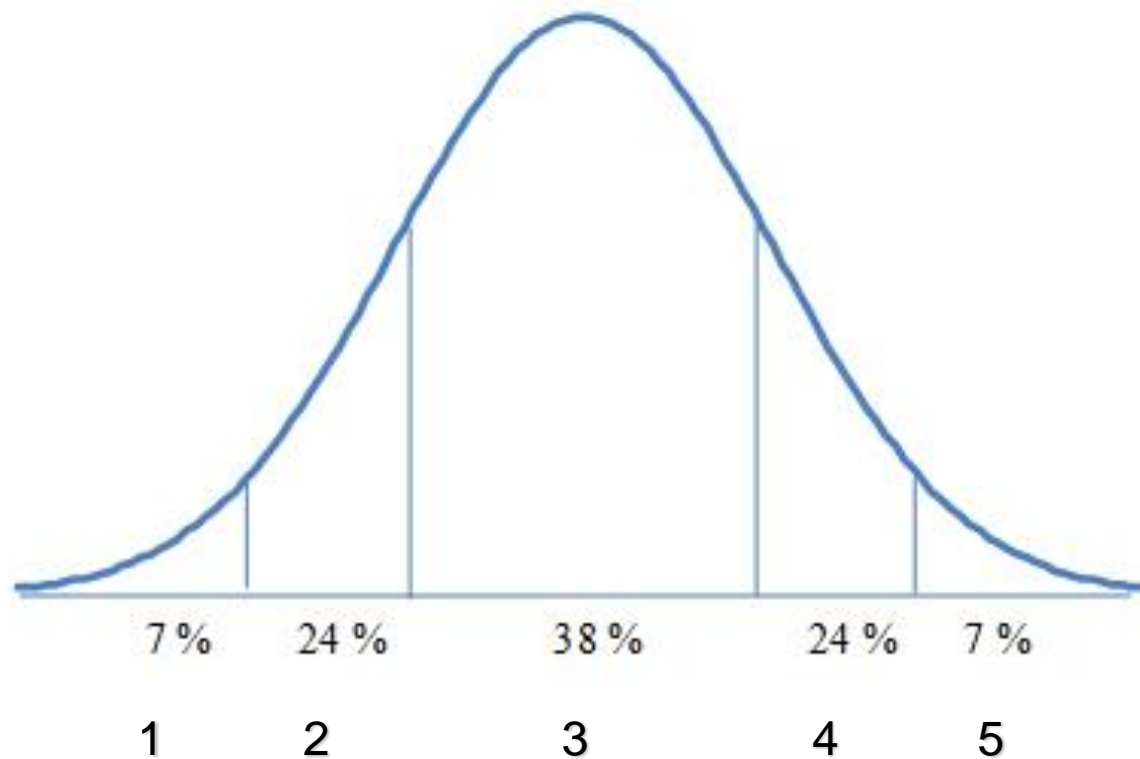

Lnu.se

henrik.hegender@lnu.se

Gauss normalfördelningskurva

[back](#)

